

Implementacijom krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti u krivično zakonodavstvo Bosne i Hercegovine izvršena je njena međunarodnopravna i ustavnopravna obaveza. Naime, prema Aneksu I Ustava BiH u Dodatni sporazum o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini uvrštene su i Konvencija o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida¹ kao i Ženevske konvencije o zaštiti žrtava rata I-IV od 12. avgusta 1949.g. (u daljem tekstu: Ženevske konvencije)² sa dopunskim protokolima I-II (8.jun 1977.g.)³.

Krivični zakon Bosne i Hercegovine (KZ BiH) je prihvatio uobičajenu sistematiku međunarodnih krivičnih djela koju je odredio Statut Međunarodnog vojnog suda (London, 8.avgust 1945. g.)⁴ i Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda (Rim, 17.jul 1998.g.)⁵, izuzimajući zločine protiv mira, odnosno zločine agresije. Ostaje nejasno zašto zakonodavac nije, pored zločina genocida kao najtežeg zločina protiv čovječnosti, predvidio u glavi XVII KZ BiH i krivično djelo agresivni rat kao najteži zločin protiv mira.⁶

¹ Usvojena i otvorena za potpisivanje i ratifikaciju ili pristupanje rezolucijom Generalne skupštine 250 A (III) od 9. decembra 1948. godine. Stupila na snagu 12. januara 1951. godine u skladu sa odredbama člana XIII. Službeni vjesnik Prezidijuma Narodne skupštine FNRJ br. 2/1950.

² Ženevska konvencija za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu od 12. avgusta 1949.g. (skraćena G. I); Ženevska konvencija za poboljšanje položaja ranjenika, bolesnika i brodolomnika oružanih snaga na moru od 12. avgusta 1949.g. (skraćena G II); Ženevska konvencija o postupanju sa ratnim zarobljenicima od 12. avgusta 1949.g. (skraćena G. III); Ženevska konvencija o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12. avgusta 1949.g. (skraćena G. IV), v. *Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. i Dodatni protokoli* Međunarodni komitet Crvenog križa (ICRC), štampano u BiH, str. 7-153.

³ Dopunski protokol I – Uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949.g. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I); Dopunski protokol II – Uz ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. g. o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba (Protokol II) (skraćena G.P. II), *ibidem* str. 227-307.

⁴ v. dr Zvonimir Tomić, *Nirberska presuda*, Editio Memoria Juris, Knjiga prva, Sarajevo, 2001., str. 37- 44.

⁵ v. Prof. dr Miodrag Starčević, priređivač: *Izvori međunarodnog humanitarnog prava*, priručnik za profesionalne vojnike, pravnike i aktiviste Crvenog krsta, Beograd, 2002., str. 590.

⁶ Za propisivanje navedenog krivičnog djela postoji međunarodnopravni i ustavnopravni osnov. Međunarodnopravni osnov se nalazi u članu 1 (Ciljevi i načela) Povelje Ujedinjenih nacija (San Francisko, 26.jun 1945.g.) koji obavezuje na čuvanje mira i bezbjednosti, a otklanjanju svega što prijeti miru i suzbijanje akata agresije i drugih povreda mira. Rezolucija Generalne skupštine UN o definiciji agresije (Njujork, 14. decembar 1974.g.) istu određuje kao upotrebu oružane sile od neke države protiv suverenosti, teritorijalne cjelovitosti ili političke nezavisnosti neke druge države. U smislu člana 5. navedene rezolucije agresivni rat je međunarodni zločin protiv međunarodnog mira. Posredno, međunarodnopravni osnovi za unošenje agresivnog rata kao posebnog krivičnog djela u krivično zakonodavstvo mogu biti i Konvencija o mirnom rješavanju međunarodnih sporova (I haška konvencija, Hag, 18.oktobar 1907.g.), Deklaracija iz Manile o miroljubivom rješavanju međunarodnih sporova (Manila, 15. novembar 1982.g.) i Ugovor o odricanju rata (Brian-Kelogov pakt, Pariz, 27.08.1928.g.) Ustavnopravni osnov za implementaciju agresivnog rata u domaće krivično zakonodavstvo, koji je istovremeno i međunarodnopravnog karaktera, određuje Aneks I Ustava BiH koji u izvorima Dodatnih sporazuma o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u BiH navodi i MPGPP (1966) i fakultativni protokoli (1966. i 1989.)

Prema članu 6. Statuta Međunarodnog vojnog suda (u daljem tekstu. MVT) u nadležnosti suda su: zločini protiv mira, ratni zločini i zločini protiv čovječnosti. Istu sistematiku krivičnih djela predviđa i član II Zakona broj 10 o kažnjavanju lica odgovornih za ratne zločine, zločine protiv mira i protiv čovječnosti (Berlin, 20. decembar 1945.g.)⁷. Odredbe člana 5. (Zločini u nadležnosti Suda) Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda (u daljem tekstu: MKS)⁸ određuju nadležnost Suda za četiri vrste zločina: zločin genocida, zločine protiv čovječnosti, ratne zločine i zločine agresije.

Autor ovog rada će svoju pažnju fokusirati na razmatranje koncepta zločina protiv čovječnosti u savremenoj krivičnopravnoj teoriji i praksi, povući argumentaciju zašto smatra da zločini protiv čovječnosti predstavljaju novu inkriminaciju u domaćem krivičnom pravu, uz nužan osvrt na ostale kategorije zločina kojim se teško vrijeđa međunarodno humanitarno pravo.

⁷ v. dr Zvonimir Tomić, op. cit., str. 45.

⁸ Aneks U.N.Doc. A/CONF. 183/9, 17.jul, 1998. U: Teodor Meron (*Theodor Meron*): Međunarodno pravo čovječnosti potiče iz davnina, Eseji, Samizdat B92, Beograd, 2004., str. 319.